

ožujka 2001.) predstavnika SAD Busha (starijega) kojom je opozvao Kyoto protokol o klimi, tj. odustao od podrške (financijske) i sudjelovanja SAD u ostvarivanju tog protokola. Simonis drži da je to promjena američke politike prema tako važnom problemu kao što je zaštita klime, ali da se protokol treba svakako ostvariti. Za to postoje nekoliko mogućnosti, a jedna je da se Kyoto protokol primijeni i bez SAD. Za prevladavanje ove blokade potrebni su verzirani diplomati, dobri zaštitari i dalekovidni političari.

Na kraju, kao i obično, donosi se popis svih priloga objavljenih od izlazenja Gođšnjaka 1992. godine.

Ivan Cifrić

Nijaz Abadžić

DOBA EKOLOGIJE

Vlastita naklada, Sarajevo, 2001, 314 str.

Već je nekoliko desetljeća nedvojbeno da čovjek – moderno društvo – raspolaze s velikom količinom znanja, pogotovo u prirodnim znanostima, o stanju okoliša koje se imenuje kao posljedica ekološke krize. Pa ipak to stanje se ne popravlja nego po mnogim znanstveno respektabilnim procjenama nastavlja pogoršavati. To znači da samo egzaktno znanje nije dovoljno da bi se stanje popravilo ili promijenio smjer negativnog kretanja. Potrebno je čovjekovo osobno i društveno uvjerenje da je nužno i moguće drugačije djelovanje i ponašanje koje će izbjegavati dosadašnje zamke modernizacije. Očito su u pitanju vrijednosti koje pokreću promjene ili održavaju postojeće negativne tendencije.

Knjiga *Doba ekologije* progovara upravo iz ugla potrebe za novim vrijednostima koje bi prevrednovala naše postupke i potaknule zatomljene ljudske strasti za životom u novom kvalitetu življenja. Tekstovi u knjizi sadrže čitavu lepezu ideja i simboličnih struktura koje upućuju čita-

telja na nove mogućnosti korištenjem bogatog kulturnog iskustva povijesti različitih kultura na Zemlji.

Nekoliko puta sam se vraćao čitanju ove knjige Nijaza Abadžića i ponovno odustajao da išta napišem. Našao sam se pred izvjesnom zamkom, rasporom između racionalnog pogleda na sadržaj knjige i dubine iznešenih autorovih misli i misli niza drugih (poznatih i nepoznatih) autora. To me ponovno vraćalo iščitavanju knjige, razmišljanju o njemu i njegovim porukama. Knjigu treba ne samo jednom pročitati nego stalno iščitavati i razmišljati, pogotovo na nekim tekstovima koji su običnom čovjeku i ekspertu zapadnoeuropske kulture promakle u obrazovnom kurikulumu.

I sam sam ponešto pročitao o problemima odnosa čovjeka, moderne industrijske civilizacije i netaknute ili preoblikovane prirode, ali i one »treće prirode« što joj mikroelektronika i genetski inženjering polemično otvaraju vrata ovog svijeta. Čitanjem brojne literature, koja ne prvi pogled nema puno veze sa znanošću, čovjek možda ne postaje mnogo pametniji ali vjerojatno okusi djelić one vječne mudrosti Zemlje koja ga potiče na razmišljanje. Ta mudrost se ne može racionalno dohvatiti znanstvenim spoznajama niti podložiti velikim povijesnim idejama i tajnama našeg mozga kao vrhunca oblikovanosti ljudske kreature niti kompleksnim informatičkim sustavima, bez većih dugoročnih posljedica za ljudsko biće i njegov okoliš. Jer, priroda živi sebe i upravlja sobom i našim svijetom preko nas, ako joj dopustimo da bistro uđe u naše misli. Knjiga *Doba ekologije* ključić je za pripuštanje prirode u naš vlastiti racio i društvene vrednote.

Doba ekologije o kojemu mnogi autori – znanstvenici, pjesnici, novinari, itd. pišu na različite načine svjedoči grčevitu potragu za spasonosnom formulom prijelaza preko ljudski stvorenog ponora. Razlike nastaju onda kada jedni ponovno gra-

